

Skolotājs Ilgvars Cinis: "Ir prieks, ka skolā ienāk jauni pedagogi, kuriem var uzticēt savu pieredzi."

Turpinot iepazīt mūsu novadniekus un sākoties jaunajam mācību gadam, devāties noskaidrot, kā gadiem ejot mainījušies skolēni, mācību stundas un pedagogu darbs. Šajā reizē ciemojāties Spāres pamatskolā, lai aprunātos ar ilggadējo skolotāju, mūsu novadnieku un dāliju kolekcionāru Ilgvaru Cini.

Ilgvars Cinis ir bioloģijas, ķīmijas un ģeogrāfijas skolotājs Amatas pamatskolā, kā arī ģeogrāfijas skolotājs Spāres pamatskolā, kur šogad pilda arī mācīšanas un mācīšanās konsultanta pienākumus.

Sveiks, Ilgvar! Esam satikušies, sākoties astronomiskajam rudenim. Vasarā izdevās atpūsties?

Jā, izdevās. Atvaļinājums tā ir ļoti laba lieta! Man kā arodbiedrības biedram par nostrādātajiem gadiem pienākas vēl papildu brīvdienas!

Cik gadus Jūs jau esat skolotājs?

Šobrīd šis man jau ir 28.gads.

Kurā skolā sākāt strādāt par pedagogu?

Skolā, kurā strādāju vēl šodien – Amatas pamatskolā. Spāres skolā man šis ir 21. gads.

Amatas pamatskolā mācu bioloģiju, ķīmiju un ģeogrāfiju. Spāres pamatskolā ģeogrāfiju un šogad esmu arī mācīšanas un mācīšanās konsultants. Palīdzu skolotājiem atrast pareizo metodi kā pedagogiski un profesionāli veikt savu darbu, savukārt skolēniem palīdzu pareizi mācīties.

Kāpēc tieši lauku skolas?

Tāpēc, ka esmu šeit uzaudzis un pats beidzis Amatas pamatskolu. Tajā laikā tā bija Rencēnu astoņgadīgā skola. Un bija pienākums atgriezties dzimtajās mājās. Jā, arī mans vectēvs ir mācījies Amatas pamatskolā 1912.gadā. Tolaik tā bija Spāres – Doles 1.pakāpespamatskola.

Vectēvs bija skolotājs?

Nē, nē, nebija.

Vai atcerieties, kad un kā izlēmāt kļūt par pedagogu?

Amatas pamatskolā es sāku strādāt kā dārznieks. Audzēju dārzeņus skolas vajadzībām. Pats biju beidzis Latvijas Universitāti lauksaimniecības fakultāti dārzkopības specialitātē.

Vilcienā braucot uz Jelgavu es satiku tagadējās Amatas pārvaldes vadītāju Elitu Eglīti, toreizējo bioloģijas skolotāju. Elita pamudināja, teica, lai aizeju pie skolas direktores Agras Bērziņas(Ābeles) un pajautāju par bioloģijas stundām. Ar tādu mērķi arī gāju, ka man būs bioloģija un klāt vēl iedeva ķīmiju.

Toreiz skolā par pedagogu varēja strādāt cilvēki ar augstāko izglītību ar noteikumu, ka uzsāks studijas pedagogijā.

Tad Jūs aizgājāt, pieteicāties un sākāt strādāt?

Jā! Lauksaimniecības fakultāte man jau bija iedevusi bioloģijas un ķīmijas pamatus. Pašmācības ceļā iepazinos ar standartiem, mācību programmām. Katrai mācību stundai gatavoju mācību plānu. Šodien mēs to saucam par sasniedzamo rezultātu, bet tajā laikā bija stundas uzdevumi, stundas mērķi. Katrai stundai uz A4 lapas man bija plāns – ko es darīšu kā skolotājs, ko skolēni darīs, jautājumi mācību vielas nostiprināšanai. Nekas jau nav mainījies, kā tajā laikā bija, tā arī ir tagad – to sauc par atgriezeniskā saiti.

Darba audzinātāja man bija Agra Bērziņa(Ābele), kura katru nedēļu vēroja manas stundas. Viņa bija direktore un arī stingra darba audzinātāja. Es viņai arī tagad pasakos par to, ka viņa man ir iemācījusi vadīt stundu, strādāt stundā un ieinteresēt skolēnus.

Tad vēlāk sāku mācīt ģeogrāfiju Amatas pamatskolā un tad 2002.gadā mani uzaicina šeit uz Spāres skolu darba apvienošanas kārtībā kā vakara audzinātāju. Skaitījos internāta audzinātājs. Man šeit bija vakara audzināmā klase. Pēc priekšmetu skolotāju stundām, es pārņēmu šos izglītojamos un biju atbildīgs par viņiem.

Agra vēroja Jūsu stundas, jo bijāt jaunais skolotājs?

Jā, tā bija tā dzīves skola. Tajā laikā es biju 24 gadus jauns zēns. Mācīju stundas jauniešiem, kuri bija vien "pāris" gadus jaunāki par mani. Gāja, protams, interesanti. Pieredze rodas pamazām - pedagoģiskā prasme, pedagoģiskā sadarbība, stundas uzbūve, stundas veids, attiecīgā mācību metode, tas viss nostiprinās gadu gaitā.

Kā jaunajam skolotājam tas noteikti daudz ko iedeva.

Jā, viennozīmīgi. Pagājušajā gadā Spāres skolā biju mentors kolēģei, kura uzsāka pedagoģisko darbu kā skolotāja. Vēroju stundas. Ieteicu, kā veiksmīgāk, kā pedagoģiski pareizāk vadīt mācību stundu. Ir prieks, ka skolā ienāk jauni pedagogi, kuriem var uzticēt savu pieredzi. Jo visa pamatā ir efektīva mācību stunda.

Esat ķīmijas, bioloģijas, ģeogrāfijas skolotājs. Ir bijusi arī pašam sava audzināmā klase?

Pēc divu gadu pauzes man šobrīd Amatas pamatskolā audzināšanā ir 9.klase. Bija tāda maza nedrošība. Mums iet forši. Viņi pat mani pierunāja doties pārbraucienā/pārgājienā uz Valmieru, uz Sajūtu taku!

Laikam, esmu ieguvis to bērnu pozitīvo savstarpējo sadarbības dialogu. Esmu dzirdējis, ka viņi saka, ka skolotājs Ilgvars ir mierīgs un nosvērts.

Jūs esat stingrs skolotājs?

Kā, lai saka, es nejūtos tagad sens, bet agrāk, kad sāku strādāt, es mācījos, kā jāstrādā. Tad kad es sapratu, kā ir jāstrādā, tad bija vēlēšanās maksimāli daudz likt mācīties.

Par cik šobrīd viss vērsts uz pašvadītu, kompetencēm balstītu mācīšanos, tad skolotājs mudina mācīties. Protams, skolēniem ir jāiemāca pamatlietas: rakstīt, lasīt, rēķināt, pamatsakarības katrā mācību priekšmetā!

Es novērtēju, kā skolēns ir sasniedzis šo rezultātu un arī viņa spēju pasniegt savu sniegumu. Līdz ar to es priecājos par to, ka viņš dara nonāk pie sasniedzamā rezultāta.

Es varbūt esmu kļuvis nedaudz saprotošāks. Saprotošāks tādā nozīmē, ka es vairāk uzticos skolēnu pašiniciatīvai.

Man skolēnu zināšanas un prasmes, protams, ir jāvērtē – formatīvi vai summatīvi.

Un mājasdarbi? Tie joprojām tiek uzdoti, beidzoties katrai mācību stundai?

Mājasdarbi manā izpratnē ir domātu tam, lai nostiprinātu stundā mācīto un kaut nedaudz aizdomātos, kas ir iepriekš darīts.

Jums šķiet, ka skolēniem pēc mācību stundām atliek laiks arī sporta treniņiem, ārpus stundu pulciņiem un galu galā mājasdarbiem?

Ar skolēniem ir tā: tie kas ir mērķtiecīgi, tie kas ir motivēti, viņi izdara visu. Viņiem atrodas laiks mācībām, viņiem atrodas laiks visam. Ir ļoti svarīgs ģimenes atbalsts. Ģimenes atbalsts spēlē lielu lomu, to jūt. Protams, audzinātāja darbs ir arī darbs ar vecākiem. Strādāt ar vecākiem, palīdzēt. Mans uzskats pēdējos, teiksim 15 gadus, ir darīt visu pozitīvi, sadarbojoties.

Kā, laikam ejot, mainījušies paši skolēni?

Cita paaudze, citas intereses. Skolēni ir mainījušies.

Arī rakstura īpašības pamainījušās?

Šeit gan es neveru neko komentēt. Raksturs ir individuāli mainīgs. Katrs izglītojamais ir individuāls un katrs ir personība. Cita paaudze, cita uztvere, cita domāšana.

Ir konkrētas grūtības ar kurām skolēni mūsdienās saskaras?

Daudz ko izsaka tehnoloģijas. Skolēni iespējams velta mazāk laiku grāmatu lasīšanai vai tādām lietām, kas attīsta, pilnveido. Es neesmu pārliecināts, vai spēlīte telefonā vai *čats* to atsver.

Tas nozīmē, ka jums vēl vairāk jāmotivē skolēni atvērt grāmatas, mazāk pievērsties telefonam?

Motivēt vienmēr vajag, motivācija jau nekur nepazūd. Motivācija ir svarīga katram, jo skolēni mainās. 7.klasē viņiem ir viena veida motivācija, aizejot tālāk šī motivācija jau ir pamatotāka, atkarībā no tā, ko viņš grib sasniegt. Ja vēl ir vecāku atbalsts, skolotāju un audzinātāja ietekme, tad arī skolēns ir motivētāks.

Sākoties mācību stundai, telefoni jums tiek nodoti?

Nē, netiek. Es redzu, ka uz galda ir telefons, bet ja uzkrītoši *čato*, es aizrādu. Respektē manu lūgumu. Bet visa pamatā jau ir, cik skolotājs nodarbina skolēnu un tad jau nepaliek laika kam citam. Reizēm ir uzdevumi, kur jāizmanto viedtālruni, kas skolēniem ir saistoši.

Tad jau Jūs tiešām neesat stingrs skolotājs, ja neliekat nodot telefonus?

Stingrībai un telefonam laikam ir maza saistība. Galvenais ir nodarbīnāt skolēnu prātus

mācību procesā un tad jau telefonam vairs nav laika. Ir tāds teiciens – Ja Tu stundu nevadīsi kā skolotājs, tad mācību stundu vadīs skolēni.

Tad tomēr nepieciešams būt stingram?

Nē, vajag likt darboties.

Kā vēl ir pamainījušās mācību stundas?

Šobrīd ir dažādas interaktīvās metodes, ļoti daudz informācijas pieejama interneta resuros - mācību materiāli, uzdevumi, ko var pildīt gan klasē, gan mājās, iesūtot atbilžu rezultātus. Ir portāli uzdevumi.lv, soma.lv. Ir vesela rinda ar šīm iespējām, kuras varētu uzskaitīt.

Daudz materiāli ir skola2030.lv, izglītības ministrijas mājaslapā ir interaktīvie materiāli, kurus izmantojam. Un tā varētu turpināt un turpināt.

Tad varētu teikt, ka mūsdienās mācīšanās process ir interesantāks? Nav tikai grāmatas un pierakstu klades?

Jā, protams!

Kā ar mācību grāmatām? Tās tiek izdotas jaunas?

Jā, atbilstoši “Skola 2030” programmai, atsevišķos mācību priekšmetos ir izdotas, gaidu arī vēl jaunas mācību grāmatas.

Ir Latvijā daži kolēģi, kuri izdevuši grāmatas. Piemēram, bioloģijā Līga Sausiņa. Fenomenāla skolotāja. Viņai tā ir sirdslieta – bioloģija un darbs skolā. Viņa ir izdevusi 7.klasei grāmatu, 8.klasei grāmatu un šobrīd jau gaidu 9.klasei grāmatu, kas būs rakstīta uz jaunajām kompetencēm balstīta.

Varbūt no Jums arī varam sagaidīt kādu grāmatu?

Nē, nē, paldies!

Pastāstiet, kā, gadiem ejot, mainījies skolotāja darbs?

Nenoliedzami darbietilpīgāks. Ir ļoti daudz jāiegulda laiks un darbs, mainās programmas, mainās pieejas, saturs un tajā pat laikā skolotāja atalgojums ir kaut kur atpalicis. Visā garajā arodu sarakstā, skolotāja profesijas vidējais atalgojums, manuprāt, ir saraksta lejas daļā, salīdzinot ar citām profesijām Latvijā. Skumīgi.

Atalgojums, cik lielā mērā tas ietekmē jaunos skolotājus?

Šogad, skolotāju konferencē man bija prieks redzēt jaunos pedagogus, kuri ir uzsākuši darbu skolā. Es ar klusu cerību domāju, kaut nu viņi izturētu...

Viņi taču zina uz ko iet, uz ko ‘parakstās’?

Es domāju, ka viņi šobrīd nezina. Viņiem ir patika pret šo arodu, darīt darbu, tiklīdz viņi saskarsies ar to, kāds ir atalgojums, viņi sāks pārdomāt. Manuprāt, tikai viena piektā daļa pēc augstskolas turpina strādāt, visi pārējie 80% aiziet no pedagoģiskā darba. Kamēr nebūs konkurētspējīgs atalgojums, pedagogu kolektīvs visā Latvijā turpinās novecot...nevar teikt novecot, bet paliks senāks.

Paldies dievam Amatas pamatskolā ir visu pedagogu noslogojums, Spāres pamatskolā arī pedagogu netrūkst.

Satrauc mazo skolu liktenis. Ar Amatas pamatskolu mēs varam būt lepni, kopā esam 105 skolēni, Spāres skolā nedaudz mazāk.

Kas būtu tās galvenās lietas, kuras vajadzētu mainīt skolu sistēmā?

Sabalansētu slodzi, konkurētspējīgu atalgojumu!

Kā neieslīgt rutīnā?

Varbūt no malas šķiet, ka skolotāja darbs, tā ir rutīna. Bet viss ir atkarīgs no katra skolotāja. Es katru mācību stundu iepriekš pārdomāju, plānoju, neviena mācību stunda nav vienāda. Pirmkārt, mācību stunda jāsaista ar iepriekšs mācīto, jāizvirza sasniedzamais rezultāts, jāpadomā, kur praktiski skolēnam noderēti šīs zināšanas. Jāizvēlas pareizākā mācību metode, kā saprotamāk skolēnām iemācīt jaunās zināšanas un prasmes. Un protams, atgriezeniskā saite, lai saprastu, kā skolēnam ir veicies.

Otrkārt, katru gadu kāda klase absolvē un mācības uzsāk jauni skolēni. Jāiepazīt "jaunie", jāatrod pieeja, kā iepazīt skolēnus un kā konkrēto tēmu iemācīt. Līdz ar to katra stunda ir citādāka. Reizēm ideja mācību stundā vai īsi pirms stundas, kā efektīvāk panākt sasniedzamo rezultātu.

Vēl kāda lieta, kas ir svarīga skolotājiem: pie klases jāiet pozitīvi noskaņotam, atvērtam, uz dialogu vērstam, saprotošam, atbalstošam. Privātās rūpes jāatstāj aiz skolas sliekšņa.

Parunāsim par brīvo laiku?

Ir dāliju kolekcija, kurā šogad ir 321 šķirne! Aizrauj šī krāšņuma audzēšana, izbaudot krāsu burvību un ziedu dažādību.

Dāliju svētkus Jūs vēl organizējat?

Pandēmijas dēļ vairs nē, bet nākotnē ceru, ka atkal varēšu piedāvāt šo svētku sajūtu intresentiem.

Vēljoprojām dejoju vidējā paaudzes deju kolektīvā "Amata". Dejoju vairāk nekā 20 gadus!

Tas ir ilgi! Prieks, ka ir hobiji, kuri vēl vairāk dažādo ikdienu! Liels paldies par sarunu! Varbūt ir kāds novēlējums skolotājiem jaunajā mācību gadā?

Veselību, izturību, pacietību un neizsīkstošu vēlmi pilnveidoties un “augt”!